

Strážci (Watchmen)

Autor: Trevor Lynch

Strážci (Watchmen) patří k těm nejpravivějším – dokonce s fašismem flirtujícím – dílům popkultury posledních let, a to vše i navzdory řádně a plně v souladu s duchem doby levicovému smýšlení tvůrců původního **komiksu**: autora příběhu Alana Moorea, ilustrátora Davea Gibbonse i Zacka Snydera, autora filmové adaptace, již osobně považuji za ten vůbec nejlepší snímek o superhrdinech, který své předloze nejen že dělá čest, ale dokonce ji v mnoha důležitých ohledech vylepšuje.

Strážci nejsou ani nepovedenou levicovou parodií pravice. Na něco takového je Moore příliš dobrý spisovatel – kde se totiž o parodii pokouší, jako v případě satiry krajně pravicové studenoválečné novinařiny v *The New Frontiersman*, míří nemilosrdně do černého.

Snyder pak vplétá jisté satirické prvky do způsobu, jakým se film vypořádává s postavou Richarda Nixona. V předloze je Nixon vykreslen jako osamělý, důstojný a přemýšlivý člověk s odporem k unáhleným rozhodnutím. (To už samo o sobě o leccěms vypovídá). Na plátně se sice dostáváme spíše do světa *Dr. Divnolásky*, přesto však autoři napsali Nixonovi tak skvělé repliky – při úvahách nad škodami způsobenými jadernou spouští východnímu pobřeží USA: „Poslední vzdech harvardských intelektuálů. Ať přemýšlí, jak utéct štěpné reakci“ – že se nesmějeme jemu, ale s ním. Snyder však obecně stejně jako Moore nepřistupuje ke svým hrdinům satiricky, ale zcela vážně.

Pravicový nádech *Strážců* tak není dílem náhody, ale propracovaným záměrem. Sledujeme defilé nikoliv karikatur pravice, ale komplexních a přitažlivých charakterů s různými krajně pravicovými pozicemi. Tyto postavy jsou zasazeny do mimořádného příběhu plného hlubokých nejen morálních, politických, ale dokonce metafyzických a náboženských konfliktů. *Strážci* tak se svými postavami-archetypy a zápletkami, v nichž jde o tolik, vlastně jsou romantickým románem 19. století v hávu komiksu.

Zasazení a pozadí příběhu

Hlavní události *Strážců* se odehrávají v říjnu a listopadu 1985 v New Yorku, Antarktidě a na Marsu v alternativní časové linii, kde je Richard Nixon od roku 1968 nepřetržitě prezidentem a superhrdinové – „Strážci“ – skutečně existují.

Jsou dvě generace Strážců.

První generace

Strážci se objevili roku 1938 jako osm bojovníků se zločinem (*vigilantes*) v převlecích, šest mužů a dvojice žen. Následujícího roku se dali dohromady a začali si říkat „Minutemeni“ v odkazu na partyzánskou milici rychlé reakce za americké války za nezávislost. Tito superhrdinové byli sice fyzicky výjimečně zdatní a veřejně angažovaní, ale jinak obyčejní lidé, kteří v maskách a převlecích bojovali se zločinem.

Pět z nich v grafické novele nevystupuje vůbec nebo nanejvýš okrajově: Silueta /Silhouette/ (lesbička zavražděná společně svou milenkou), Kapitán Metropolis (Nelson Gardner), Soudce v kápi /Hooded Justice/ (pohřešovaný od roku 1955, považován za mrtvého), Dolarový Bill (zabit bankovními lupiči, když se mu zasekl pláštěk do otočných dveří) a Lišaj /Mothman/ (kterého zavřeli do ústavu pro choromyslné). (Zack Snyder, brilantní režisér němých filmů, zvládne tyto příběhy odvyprávět už v úvodních titulcích.)

Tři z této první generace strážců však sehrávají důležitou roli v komiksu i filmu: Sůva /Nite Owl/ (Hollis Mason), Hedvábný přízrak /Silk Spectre/ (Sally Jupiterová), a Komediant (Edward Blake), kteří se v čase událostí filmu/komiksu blíží sedmdesátce.

Minutemeni se velice záhy rozpadli. Komedianta vyloučili v roce 1940, když se pokusil znásilnit Hedvábný přízrak. Odešel bojovat do války, po ní se stal vládním specialistou na tajné operace, který mj. z travnatého pahorku poblíž Daley Plaza zavraždil prezidenta Kennedyho. Silueta byla zavražděna v roce 1946; asi v téže době zastřelili i Dollarového Billa; v roce 1947 pak ze skupiny odešla Hedvábný přízrak, aby založila rodinu. Minutemeni coby skupina oficiálně zanikli v roce 1949, přestože někteří z nich dále pokračovali v boji se zločinem na vlastní pěst.

Druhá generace

Navzdory svým nedostatkům inspirovali Minutemeni druhou generaci Strážců, která se zformovala koncem 60. let jako Crimebusters (Bojovníci se zločinem). V knize je dáva dohromady Kapitán Metropolis (Nelson Gardner), a tak poskytuje spojení s první generací. (Gardner zemřel při automobilové nehodě v roce 1974.) Ve filmu tuto roli však plní Ozymandias (Adrian Veidt). K maskovanému boji se zločinem se vrací i Komediant. Dcera Hedvábného přízraku Laurie převzala identitu své matky a Dan Driberg nahradil Hollise Masona jako Sůva. Objevili se i tři noví hrdinové: Ozymandias, Rorschach (Walter Kovacs) a Dr. Manhattan (Dr. Jon Osterman).

Ve druhé generaci Strážců už jsou i opravdoví superhrdinové. Komediant, Rorschach a Hedvábný přízrak sice jsou úplně lidští bojovníci se zločinem, kteří se spoléhají na železnou vůli a špičkový trénink, Ozymandias a Sůva však do jisté míry překročili omezení daná člověku, Veidt fyzickým a mentálním výcvikem, díky němuž se stal nejinteligentnějším žijícím člověkem, dost rychlým na to zachytit kulku v letu, Dreiberg pak především s využitím

technologie, jejíž vývoj mu umožnilo dědictví bohatého otce-bankéře. (Sůva tedy zdaleka nepřipomíná Batmana jen svým ustrojením.)

Dr. Manhattan však je skutečným nadčlověkem – v podstatě ho nelze zničit, dokáže vidět budoucnost, ohýbat hmotu silou myšlenky a přenášet v mžiku oka sebe i cokoliv jiného na dlouhé vzdálenosti.

Tato druhá generace Strážců působila asi deset let – nezůstali však u pouhého boje se zločinem. Komediant sice z jejich prvního setkání odešel, protože boj se zločinem ve světě ohrožovaném jadernou válkou pro něj postrádal smysl, ale nakonec si své rozhodnutí rozmyslel, protože Dr. Manhattan i Ozymandias vzali jeho námitky dostatečně vážně. Místo role newyorských bojovníků se zločinem tedy začínají myslet geopoliticky a s cílem záchranu celého světa. Jejich největší moment přichází, když se Dr. Manhattan zapojí do války ve Vietnamu a vyhrává ji pro Spojené státy (Komediant se k němu přidává spíš pro vlastní zábavu.)

O pár let později v roce 1977 se však veřejné mínění obrací proti Strážcům natolik, že americký Kongres schvaluje Keenův zákon (Keene Act), namířený proti strážcům zákona v převleku a Nixon jej podepisuje.

V osmiletém mezidobí mezi přijetím Keenova zákona a počátkem příběhu v roce 1985 se Adrianu Veidtovi (jehož identita byla známa už před nabytím platnosti zákona) podařilo vybudovat miliardové podnikatelské impérium. Dr. Manhattan a Komediant se vrátili k tajné práci pro americkou vládu, první z nich ve výzkumu a vývoji, druhý v utajených akcích namířených proti marxistickým státům v Latinské Americe. (Nixon mu také nařídil, aby ho informoval o činnosti ostatních někdejších Strážců.) Laurie Jupiterovou platí vláda jako milostnou družku Dr. Manhattanu. Dan Dreiberg odešel na odpočinek, aniž by odhalil svou totožnost. Aktivní tak zůstal jen Rorschach, nyní ovšem nucený působit kompletně mimo rámec zákona.

Zápletka

V této eseji se hodlám zaměřit na hrdiny *Strážců* coby přehlídku pravicových archetypů, než se však budu podrobněji věnovat jednotlivým postavám, měl bych alespoň lehce nastínit zápletku příběhu.

Předloha i adaptace začínají zavražděním Edwarda Blakea neznámým vrahem. Rorschach při svém vlastním vyšetřování záhy zjišťuje, že Blake byl Komediant, o čemž následně říká dalším ze svého bratrstva – nejprve Dreibergovi, pak Veidtovi a nakonec Jupiterové a Manhattanovi – s tím, že terčem se mohou stát i oni. (Ve filmu Veidta varuje Dreiberg.)

Rorschach pozoruje někdejšího superpadoucha Molocha, jak Komediantovi vzdává u hrobu poslední poctu, sleduje ho do jeho bytu, kde ho donutí promluvit. Dozvídá se, že Moloch trpí nevyléčitelným nádorem. Někdejší protivník mu také prozrazuje, že se k němu Blake, opilý a v slzách, nedávno dobýval do bytu a řekl mu, že narazil na strašné spiknutí, které se týká Dr.

Manhattana, Janey Slaterové a samotného Molocha – o detailech ani o tom, kdo má za spiknutí stát, se však už nezmínil. O týden později byl nalezen mrtvý, podle všech vodítek umlčen spiklenci předtím, než mohl stihnout promluvit.

Vztah Dr. Manhattan s Laurie skomírá, jelikož Manhattan se stále více vzdaluje svému lidství. Laurie odchází z jejich domu, aby vyhledala společnost Dana Dreibega, druhé Sůvy. Po vzpomínání na staré časy boje se zločinem se vydávají úmyslně vyhledat potíže do špatné čtvrti a skutečně se záhy dostávají do bitky s členy gangu Knot Tops, které zmasakrují.

Téhož večera je Dr. Manhattan hostem ve vysílání zpravodajského pořadu *Nightline*, kde ho v přímém přenosu obviní, že způsobil rakovinu své někdejší lásky Janey Slaterové, přítele Wallyho Weavera i dalších bývalých společníků. Pobouřený Manhattan se teleportuje na Mars. Sověti využívají nepřítomnosti nejdůležitějšího amerického odstrašujícího prostředku ke spuštění invaze do Afghánistánu, čímž se obě velmoci vydávají na cestu směřující k jaderné válce.

Rorschachova teorie, že se někdo snaží útočit specificky na Strážce, se dočká dalšího potvrzení, když se útočník pokusí zastřelit Adriana Veidta – rozkousne však kyanidovou kapsli ještě předtím, než z něj stihnou dostat informace o architektech spiknutí. Následně je zavražděn Moloch a zločin je narafičen na Rorschacha, kterého zatknou. Z vězení ho však uprostřed vězeňské vzpoury zachraňují druhá Sůva a druhý Hedvábný přízrak, kteří se sblížili, navázali sexuální vztah a vrátili se k boji se zločinem.

Po vězeňské vzpouře teleportuje Manhattan Laurie na Mars a ta se ho snaží přesvědčit, aby se vrátil na Zemi a zabránil tak nevyhnutelné jaderné válce. Sůva s Rorschachem mezitím vyšetřují Roye Chesse, atentáčníka, který se pokusil zastřelit Veidta. Postupně zjišťují, že Chess, Moloch i Janey Slaterová všichni pracovali pro Pyramid Transnational, korporaci tajně vlastněnou samotným Adrianem Veidtem. Nachází také pečlivě sestavený psychologický profil Manhattanu, z něhož je patrné, že Veidt přišel s propracovaným plánem, jak postupně rozvolnit svazky poutající Dr. Manhattanu k lidstvu, díky čemuž by se svět ocitl na pokraji termonukleární zkázy. Okamžitě se vydávají do Veidtova antarktického výzkumného centra zjistit od něj odpovědi.

Veidt odhaluje, že přiměl Manhattanu k odchodu ne proto, že by chtěl začít jadernou válku, ale protože Manhattan je jediný, kdo by mohl zhatit Veidtův plán, jak jí předejít. V tomto bodě se příběh grafické novely a filmu zásadně rozchází: v komiksově verzi Veidt ničí velkou část New Yorku fingovaným útokem monstra podobného obří chobotnici, podle všeho mimozemského původu. Na plátně pak zničí několik velkoměst explozemi, jež vykazují energetickou stopu Dr. Manhattanu. V obou případech však USA a SSSR odvolávají vzájemnou válku, aby se sjednotily v boji proti větší hrozbě: mimozemské invazi v prvním případě, Dr. Manhattanovi ve druhém. V knize i filmu se Manhattan s Laurie vracejí na Zemi příliš pozdě, než aby Manhattan stihnul Veidtovu plánu zabránit.

Coby **lovecraftovský** nadšenec jsem samozřejmě pro každé chapadlo všemi deseti, přesto však musím připustit, že vyvrcholení zápletky zpracovali tvůrci filmu podstatně elegantněji.

Za prvé dává věrohodnější motiv pro vyhnání Dr. Manhattana z planety. Veidt totiž už dříve úspěšně zneutralizoval Manhattanovu schopnost prohlédnout jeho plán vytvořením tachyonů, které brání jeho schopnostem vidět budoucnost. Proto nemá Veidt důvod posílat ho na Mars – jako by ostatně takováto malicherná vzdálenost byla pro Manhattana nějakou překážkou.

Zadruhé toto zakončení podtrhává rozsah hrdinství Dr. Manhattana. V grafické novele Manhattan, Dreiberg i Laurie souhlasí, že Veidtovy skutky světu neodhalí, protože jeho pohnání před spravedlnost by rozbilo nově vytvořenou jednotu a zahrnalo svět do války. Ve filmu však Manhattan nejen že neprozrazuje Veidtovo tajemství, ale *bere na sebe i vinu* za jeho zločiny, čímž sehrává jedinečnou a nedostižnou úlohu spasitele lidstva přijetím úlohy obětního beránka za hříchy ostatních – stejně jako Kristus.

Rozuzlení zápletky se však v obou verzích neliší: Rorschach odmítá zachovat Veidtovo tajemství, takže je ho Manhattan nucen zabít a následně opouští Zemi natrvalo, snad aby vytvořil život na jiné planetě. Hrozba jaderné války je zažehnána, New York je přestavěn (se slušným ziskem pro Veidt Industries.) Dreiberg si bere Laurie. A Rorschachův deník, v němž zachycuje celý příběh až po svou cestu na Antarktidu, před níž ho vhodil do poštovní schránky, vytáhnou v jeho oblíbeném pravicovém periodiku *New Frontiersman* z přihrádky určené na příspěvky pošuků, posílají jej do tisku a celý příběh se tak vrací na začátek.

Hlavní postavy: První generace

Sůva I (Hollis Mason)

Hlavní úlohou Hollise Masona je nejprve sloužit jako kronikář první generace Strážců – a následně se stát obětí vraždy.

Podle Masonových pamětí, jejichž úryvky se objevují v předloze, nadávali Minutemenům mnozí do „fašistů“ a „uchýlaků“ – a „na obou obviněních byl kus pravdy“, jakkoliv „ani v jednom případě ne dost velký na to, aby poskytl kompletní obraz reality“. Zejména Soudce v kápi „otevřeně vyjadřoval souhlas s politikou Hitlerovy Třetí říše“, a Kapitán Metropolis pak „oficiálně řekl věci o černoších a hispánských Američanech, které hodně lidí vnímáno jako rasově urážlivé a podbarvené předsudky“. Mason to shrnuje: „Jo, byli jsme blázni, byli jsme perverzní, byli jsme náckové – všechno, co se o nás říkalo“.

Nezapomínejme ale ani na slova, jimiž to doplňuje: „Taky jsme ale dělali něco, v co jsme věřili. Chtěli jsme vlastními silami učinit naši zemi bezpečnějším a lepším místem pro život“.

To je důležitější, než by se na první pohled zdálo, protože v mainstreamu komiksového žánru se pravicové postoje obvykle nepojí se superhrdiny, ale superpadouchy. I ti nejchlapáčtější a zákony otevřeně pohrdající opláštětkováním strážci zákona jako Batman totiž musejí alespoň naoko velebit humanitářské rovnostářské morální zásady. V univerzu *Strážců* ale pravicoví superhrdinové zůstávají superhrdiny – a vlastně jsou tu i hrdiny jedinými, jak ještě uvidíme.

Masona zabíjejí zločinci z gangu Knot Tops v odvetě za výprask, který jim uštedřili Sůva II

(Dreiberg) a Hedvábný přízrak II (Laurie Jupiterová). (Gangsteři buď nevědí, nebo je jim lhostejné, že Súvy jsou dvě.) Dreiberg si Masonovu smrt vyčítá, protože s Laurie střet sami vyhledali na své cestě zpátky k boji se zločinem.

Hedvábný přízrak I (Sally Jupiterová)

Sally Jupiter (narozena jako Juspeczyková) byla před dráhou bojovnice se zločinem modelkou, jak je ale celkem nasnadě, o žádnou křehkou květinu zrovna nešlo. V pití a drsné mluvě si nezdala s mužskými členy společenstva, a s některými samozřejmě taky spala. Její hlavní úloha v zápletce však není boj proti zločinu, ale mateřství. Komedianta od Minutemanů vyhodili za to, že se Sally pokusil znásilnit. Později s ním však šla z vlastní vůle (přestože byla provdaná za svého agenta) a z jejich svazku se narodila Laurie (Hedvábný přízrak II).

Komediant (Edward Blake)

Edward Blake je jednou z nejzáhadnějších postav světa *Strážců*. Jelikož obvykle nosí masku ikonoklastického cynika, říká se mu Komediant. Není mu cizí chladnokrevná krutost a sadismus a na první pohled tak působí jako sociopat. Podle Ozymandiasa byl Blake „v podstatě nacista“. Komediant ale není Joker (*Batmanův protivník*) – má totiž svědomí. Když zjistí, že se Ozymandias chystá ke zločinům podstatně těžším, než v co má sám na svědomí, je natolik zděšený a rozrušený, že se pokouší svěřit se jednomu ze svých starých protivníků, Molochovi.

Blake navíc není ani tak ryzí cynik, jako spíš iluzí zbavený idealista. Miluje Ameriku, ale jako politický realista chápe, že jeho vlast má doma i za hranicemi nepřátele, které je nutné zabít. Uznává také, že zachování práva a pořádku někdy volá po překročení zákona. Proto je také schopen zavraždit prezidenta Kennedyho a zabíjet nespočetné komunisty ve Vietnamu i Latinské Americe – pravděpodobně spolu se spoustou nevinných, kteří se prostě ocitli v nesprávný špatný čas na nesprávném místě.

V určitém momentě však Blake ztratil víru v Ameriku. Jakožto konzervativce nepochybně musel vnímat liberalismus jako dekadentní odchylku od amerických ideálů. Časem se však jeho myšlení vyvíjelo a v roce 1977, kdy policejní stávkou a nepokoje, vyprovokované levicově-liberálními agitátory proti soukromým strážcům zákona, vedly až k přijetí Keenova zákona, Blakeovi s hořkostí došlo, že liberální dekadence není nějakou úchylnou od amerických zásad, ale jejich naplněním. Súva II se znechucený nevděkem protestujících ptá Komedianta: „Co se stalo s americkým snem?“, načež mu Blake hořce odpovídá: „No splnil se“. Amerika tak byla od počátku jeden obří krutý žert – na jeho účet.

Hlavní postavy: Druhá generace

Rorschach (Walter Kovacs)

Rorschach je vypravěčem *Strážců* a příběh tak sledujeme jeho pohledem. Veidt zosnuje spiknutí, ale zápletku pohání právě Rorschachovo vyšetřování. Má také nejlepší repliky a je suverénně nejoblíbenější postavou.

Jde však o hluboce problematický charakter – jak totiž vidíme z příběhu o jeho počátku, stal se hrdinou z toho nejméně hrdinského motivu vůbec: *resentimentu*. Mladý Walter Kovacs, syn prostitutky, byl obětí zneužívání, zanedbávání i opovržení. Když v jedenácti surově zbil dva starší tyranů, dali ho do dětského domova. Hněv a hořkost u něj vypěstovaly mocnou touhu trestat sebe i ostatní. Proto přijal za svůj absolutistický, objektivní černobílý morální kodex, jehož aplikaci nijak nekoriguje kompromisy ani slitováním.

Maskovaným bojovníkem proti zločinu se Rorschach stal v roce 1964, kdy se spojil s druhou Sůvou. Koncem šedesátých let se přidal ke skupině „Crimebusters“. Rorschach sice byl známý tím, že se ke zločincům nechová v rukavičkách, ale policii je předával živé. S postupující liberální změkčilostí však přestal být spoleh na to, že americký trestní systém požene provinilce před spravedlnost a potrestá, a tak Rorschach začal v roce 1975 zločince zabíjet, počínaje Geraldem Gricem, který unesl děvčátko jménem Blair Rocheová, dítě zmasakroval a její tělo předhodil svým psům.

Rorschachovy excesy nepochybně přispěly k přijetí Keenova zákona, který zakazoval veškeré působení maskovaných strážců práva. Zatímco ostatní Strážci odešli na odpočinek nebo pracovat pro vládu, setrval Rorschach přesně podle svého rigidního kodexu v boji. Proto se objevil na místě Komediantské vraždy a jeho vyšetřování bylo motorem činů dalších Strážců.

Právě tato neschopnost kompromisu však nakonec Rorschacha zabíjí. Poté co Ozymandias hromadnou vraždou a Istí zachránil lidstvo před hrozící nukleární válkou, to Rorschach přísahá říct celému světu. Svému nesmlouvavému morálnímu absolutismu je oddán natolik, že by raději přispěl k triumfu spravedlnosti – i kdyby to dost dobře mohlo zavést do zkázy celou planetu.

Když tak Dr. Manhattan Rorschachovi nabídne volbu mlčení nebo smrti, volí smrt. Jeho neochvějná zásadovost působí obdivuhodně – u jejího kořene však v konečném hodnocení nacházíme zahořklost a nenávist. Když mu tak Manhattan znemožňuje vrhnout tuto žluč proti světu, obrací se v sebevražedném gestu proti Rorschachovi samotnému.

Sůva II (Dan Dreiberg)

Na postavě Dana Dreiberga, z něhož se stává Sůva II, není na první pohled nic nápadně pravicového. Už je to, že se stal maskovaným strážcem zákona, však ukazuje na vysoké hodnoty na **F-škále**. Proto bychom podle mě měli se všemi superhrdiny s utajenou identitou při nepřítomnosti otevřených projevů oddanosti liberálnímu humanismu – jež u Dreiberga nenalezneme – nakládat jako s *de facto* pravičáky.

Dreiberga a Laurie Jupiterovou to k sobě táhne i proto, že se jako jediní ze Strážců po schválení Keenova zákona skutečně stáhli do soukromého života. Rorschach pokračoval v činnosti ilegálně, Komediant a Dr. Manhattanem přešli do vládních služeb a z Ozymandiase se stala veřejně obchodovaná komodita.

Jakkoliv to oba popírají, oběma někdejší „život“ velice schází. Laurie navíc těžko snáší, že se

z ní stala z erárních peněz placená Manhattanova družka – přestože se nakonec skutečně jako její hlavní úloha v příběhu ukáže ne samostatné konatelství, ale pozice objektu Manhattanovy náklonnosti.

Jestliže se Laurie po odchodu na odpočinek stala pouhou sexuální družkou, pro Dreibergera znamenal tento krok sexuální osamělost a impotenci. Oba tak k sobě zprvu přitahuje osamělost a nostalgie, své rozladění však dokáží překonat jedině nesmělým návratem k někdejšímu životu bojovníků se zločinem. Po epizodce s gangem Knot Tops se Laurie snaží nasměrovat jejich vztah sexuálním směrem, ale Dreiberger toho není schopen – potence se mu navrácí teprve po plnohodnotném návratu k superhrdinství, mezi záchranou lidí z hořícího bytu a osvobozením Rorschacha z vězení.

Postava Dana Dreibergera spojuje prvky z Bruce Waynea (Batman) a Clarka Kenta (Superman). Oblek Súvy připomíná ten Batmanův, ve filmu pak snad ještě výrazněji. Stejně jako Batmanovi dává i Dreibergerovi bohatství nezávislost a on s jeho pomocí vytváří technologie, které mu pomáhají překročit jeho lidské slabosti.

Podobně jako Clark Kent působí Dreiberger tak trochu jako obrýlený „loser“, včetně ulízaných kudrlinek. V předloze je pak Dreiberger dokonce ještě mnohem židovštější než Superman a se svým zahnutým nosem, příjmením zakončeným „-berg“ a otcem-bankéřem zbývá skutečně už jen malý krůček k otevřeně židovské identitě.

V Moorově vykreslení Dreibergerovy psychologie však nic specificky židovského nenajdeme. Dreiberger není ironický, ale upřímný a jeho psychická ztráta mužnosti nemá kořeny v působení přehnaně opečovávající matky ani jiném podobném traumatu z dětství, ale v přijetí kastrujícího způsobu života. Snad i proto Zach Snyder ve filmu postavu zcela zarizoval obsazením Patricka Wilsona.

Na okraj ještě upozorním na řadu židovských motivů v komiksu: Čtete tu výňatky z knížky doktora Milona Glassse o Dr. Manhattanovi. Policie poté, co její manžel zabije jejich dvě děti a následně i sám sebe, vyslýchá slečnu Hirschovou. Rorschachova matka se za svobodna jmenovala Glicková. Dreibergera vyslýchá detektiv Fine. Veidt posílá interní sdělení slečně Neubergové. Pozorný čtenář si všimne i četných odkazů na Třetí říši, národní socialismus a druhou světovou válku.

Z části to lze jistě vysvětlit tím, že se děj odehrává hlavně v New Yorku, roli jistě sehrála i Mooreova snaha nevyčnívat ve světě komiksové subkultury – **silně židovské už od svého vzniku**, zejména vlivem svých otců zakladatelů. Snad se mohlo jednat také o Mooreův kalkul, kdy se pokusil poněkud vyvážit politickou nekorektnost díla trochou té semitské korektnosti, a tak mu dodat alespoň „neokonzervativní“ nátěr.

Snyder však veškeré židovství ze svého zpracování odstraňuje, s výjimkou Veidtova popisu Komedianta jako „v podstatě nacisty“. Zajímavé je, že podobně utlumit silně židovsky neokonzervativní vyznění předlohy se mu podařilo i při režírování filmu **300** podle původního komiksu Franka Millera. 1]

Dr. Manhattan (Jon Osterman)

V roce 1959 měl jaderný fyzik Jon Osterman podle všech logických předpokladů zahynout při pokusu se „subtraktorovým inherentním (v *dabované verzi*) polem /s vlastní vodivostí“. Nějakým způsobem se mu však podařilo znovu se složit do bytosti se schopností vidět současně minulost, současnost i budoucnost a ohýbat svou vůlí hmotu. Zrod Dr. Manhattana přivítal titulek: „Nadčlověk existuje – a je to Američan“. Wally Weaver, který u Ostermanovy smrti a vzkříšení byl, však neváhal s ještě silnější formulací: „Bůh existuje – a je to Američan“.

Dr. Manhattan je skutečně zpodobněn nejen jako bůh, ale přímo jako božský spasitel. Stejně jako Osiris a Dionýsos byl zabit roztrháním na kusy, následně znovu složen a vzkříšen, aby lidstvu ukázal, jak si podmanit smrt. Stejně jako Ježíš, který také zemřel a následně vstal z mrtvých, se Dr. Manhattan vznáší obklopen světelnou gloriolou.

Vypadá také jako hinduistický avatár Višnu, Krišna: svalnatý, se zářící modrou pletí a kruhovou značkou „bindi“ na čele, pro hinduisty znakem rozšířeného vědomí. Vidíme ho dokonce i v lotosové pozici.

Dr. Manhattan však samozřejmě jako spasitel nejen *vypadá* – také se jím skutečně stává, když zachraňuje lidstvo před jadernou zkázou: jako Kristus se ujímá partu obětního beránka za hříchy ostatních, v tomto případě Adriana Veidta. A právě užití těchto symbolů a mýtů *Strážcům* dodává značnou část emotivního náboje díla.

Hedvábný přízrak II (Laurie Jupiter)

Stejně jako není hlavní rolí Sally Jupiterové ve *Strážcích* boj se zločinem, ale pozice objektu Komediantovy žádosti a matky jeho dítěte, ani Laurie není v první řadě bojovnicí se zločinem, ale předmětem náklonnosti Dr. Manhattana. Asi netřeba dodávat, že se jedná o velice tradiční a protifeministické pochopení skutečné moci a pravé úlohy ženy.

Když se Manhattan dozvídá, že Laurie je plodem mrzkého svazku Sally s Komediantem, vytrhne ho to z jeho odcizení lidstvu a rozhoduje se zachránit lidstvo. Tento zásadní obrat v příběhu uvádí jeden z jeho nejhlubších motivů: Láska k jedné lidské bytosti má moc vykoupit celý vesmír.

Jestliže někoho milujete, nepřímo tak říkáte „ano“ jeho existenci. Jste za ni vděční a přejete si ji zachovat. Logicky tak nemůžete někoho milovat a přát si změnu příčin jeho existence, jinak by totiž milovaná osoba přestala existovat. A jelikož je ve vesmíru všechno příčinně spojené se vším, pokud někoho skutečně milujete, nemůžete chtít, aby vesmír vypadal jinak – což platí dokonce i tehdy, je-li plný věcí, jež jsou samy o sobě strašlivé.

Na závěr příběhu se tento motiv s velkou emoční silou vrací, když se Laurie smiřuje se svou matkou. Laurie dokáže své matce odpustit, protože miluje sebe samu, což znamená, že přijímá i všechny podmínky, které umožnily její život – a to včetně svazku své matky s Komediantem. Laurie jí říká: „Mám tě ráda mami. Vždycky jsi na mě byla moc hodná“. Také

Sally se smiřuje s Komediátem, protože jí dal milovanou Laurie.

Ozymandias (Adrian Veidt)

Ozymandias je jediný otevřeně liberální hrdina *Strážců*. Na začátku příběhu mu je 46 let. Hypernordický potomek německých imigrantů Adrian Veidt se k nadlidství propracoval vlastním úsilím: meditací a intenzivním fyzickým i mentálním cvičením se stal nejinteligentnějším a nejrychlejším žijícím člověkem. Jako mladík se vzdal svého ohromného dědictví ve prospěch dobročinnosti a vydal se drahou maskovaného bojovníka se zločinem pod jménem Ozymandias, podle megalomanského egyptského faraona Ramsese II. Když musel personu Ozymandiase podle nařízení Keenova zákona opustit, vybudoval obchodní impérium a vlastní zásluhou se znovu stal miliardářem.

Ozymandias je vegetarián a pacifista. Nemá ženu a Rorschach si myslí, že „může být homosexuál“. V předloze ho autoři vykreslují jako statného a – navzdory své gymnastické exhibici – chlapáckého muže, který se vítězoslavně natřásá jako rozehrávač po položení míče v koncové zóně. Obsazení role šlachovitým a androgynním Matthewem Goodem, mu však dodává velice intenzivní nádech liberálního dobrodětství.

Ozymandias se také kloní k materialismu: příčinou válek je podle něj touha chudých po nabytí bohatství a zájem bohatých si ho udržet. Proto se domnívá, že objev volně dostupného zdroje neomezené energie nastolí stav všeobecného dostatku, a tak ukončí studenou válku. Jeho utilitarismus mu velí řídit se zásadou největšího dobra pro co největší počet lidí, uvažuje tedy spíše v intencích lidské kvantity než kvality. (Nadčlověkem se podle něj s využitím Veidtovy techniky může stát v podstatě každý.)

Ozymandias je tedy ztělesněním rovnostářského humanismu, který slouží za morální kodex v podstatě všech superhrdinů mimo univerzum *Strážců* – v něm je však Ozymandias se svým rovnostářským humanismem osamocený. Jeho postava tak jako by vyvracela mou tezi, že *Strážci* jsou pravicový komiks – pokud by ovšem nebyl hlavním záporným hrdinou, chladnokrevným a vypočítavým vrahem milionů.

Nic na tom nemění ani fakt, že jeho plán skutečně zabránil nukleárnímu střetnutí – tím spíš, když eskalaci krize sám zapříčinil „vyhnáním“ Dr. Manhattana do exilu. Navíc si následně *de facto* pomocí jaderného vydírání na ostatních Strážcích vynutí mlčení a donutí Dr. Manhattana zabít Rorschacha, to vše aby udržel své tajemství.

V jistém ohledu je dokonce i Ozymandias pravicovým archetypem, tedy pravicovým prototypem padoucha: rovnostářský, humanistický, pacifistický masový vrah.

Přestože jsou rovnostářští humanisté jako Lenin, Stalin a Mao nejkrvavějšími vrahy dějin, bývají v komiksovém světě rovnostářští humanisté vždy hrdiny, jejich protivníky pak výhradně lidé tuto morálku odmítající: tradicionalisté, národní socialisté, fašisté, rasisté, zastánci eugeniky a tak dále. 2] *Strážci* však toto uspořádání umně převracejí na hlavu a právě proto se jedná o mistrovské dílo popfašismu.

Poznámky:

1] Viz mou **recenzi 300** v *Trevor Lynch's White Nationalist Guide to the Movies*, red. Greg Johnson, předmluva Kevin MacDonald (San Francisco: Counter-Currents, 2012).

2] Viz mé recenze **série o Batmanovi** a také filmu **Hellboy**.

Recenze Trevora Lynche Watchmen vyšla na stránkách Counter-Currents Publishing 4. května 2017.